

ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ *ΚΑΙ* ΔΙΚΑΙΟ ΚΕΦΑΛΑΙΑΓΟΡΑΣ

ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:

ΧΡΗΣΤΟΣ ΒΛ. ΓΚΟΡΤΣΟΣ
ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΛΙΒΑΔΑ
ΒΑΣΙΛΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΙΔΗΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΑΣΑΚΟΣ

ΕΝΩΣΗ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ - Αθήνα 2003

[The page contains a large, faint, illegible watermark or bleed-through from the reverse side of the paper. The text is mirrored and cannot be transcribed accurately.]

A - ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΠΙΠΕΔΟ

ΤΡΙΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΝΕΟ ΣΥΜΦΩΝΟ ΠΕΡΙ ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΗΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ

Η Επιτροπή της Βασιλείας δημοσίευσε στις 29 Απριλίου 2003 το τρίτο Συμβουλευτικό Κείμενο (Consultative Paper 3) για το νέο πλαίσιο της κεφαλαιακής επάρκειας, προσδιορίζοντας ως καταληκτική ημερομηνία υποβολής σχολίων την 31η Ιουλίου του τρέχοντος έτους. Στις 5 Μαΐου 2003 ακολούθησε η δημοσίευση των αποτελεσμάτων της τρίτης Μελέτης Διερεύνησης των Επιπτώσεων (Quantitative Impact Study 3)⁽¹⁾.

Οι βασικές διαφοροποιήσεις που επήλθαν από τη δημοσίευση του Τεχνικού Οδηγού της τρίτης Μελέτης Διερεύνησης των Επιπτώσεων (QIS 3 Technical guidance) τον Οκτώβριο του 2002 αναφορικά με τον 1ο Πυλώνα, και από τη δημοσίευση του 2ου Συμβουλευτικού Κειμένου αναφορικά με το 2ο Πυλώνα αφορούν, σε γενικές γραμμές, τα εξής:

Προστέθηκε ως παράρτημα η Απλοποιημένη Τυποποιημένη Μέθοδος (Simplified Standardized Approach), η οποία αποτελεί συγκέντρωση των πλέον απλοποιημένων επιλογών/μεθόδων για τον πιστωτικό και το λειτουργικό κίνδυνο.

Αναφορικά με τα στεγαστικά δάνεια σε φυσικά πρόσωπα, μειώθηκε ο συντελεστής στάθμισης κινδύνου σε 35% (από 40%) στην τυποποιημένη μέθοδο, ενώ προβλέφθηκε ελάχιστο όριο (10%) της μεταβλητής ζημίας δεδομένης της αδυναμίας εκπλήρωσης υποχρεώσεων (loss given default) στη μέθοδο εσωτερικής αξιολόγησης. Ο συντελεστής πιστωτικής αντιστοιχίας προβλέφθηκε 20% για τις ενέγγυες πιστώσεις. Περαιτέρω, προβλέφθηκε η δυνατότητα χρήσης μεθόδων που βασίζονται στις εσωτερικές αξιολογήσεις (IRB) για τα υψηλής διακύμανσης ενυπόθηκα δάνεια σε επιχειρήσεις. Επίσης, μειώθηκε το ανώτατο όριο του συντελεστή συσχέτισης για τον υπολογισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων για τις ανανεούμενες πιστωτικές ευχέρειες χαμηλής αξίας και τροποποιήθηκε εν μέρει η δυνατότητα χρήσης της προσέγγισης της Εποπτικής Μεθόδου (Supervisory Formula) για την τιτλοποίηση απαιτήσεων.

Αναφορικά με τη διαχείριση του λειτουργικού κινδύνου παρέχεται η δυνατότητα χρήσης, υπό προϋποθέσεις, της εξελιγμένης μεθόδου σε μέρος των δραστηριοτήτων των πιστωτικών ιδρυμάτων. Συμπεριλήφθηκε επίσης εναλλακτική τυποποιημένη μέθοδος για δραστηριότητες λιανικής τραπεζικής και χορηγήσεων με βάση όχι τα μεικτά έσοδα, αλλά το μέγεθος των ανοιγμάτων, ενώ η αναγνώριση της άμβλυνσης του λειτουργικού κινδύνου λόγω ύπαρξης ασφάλισης περιορίζεται αποκλειστικά στην προηγμένη μέθοδο μέτρησης (AMA).

Το τρίτο Συμβουλευτικό Κείμενο εισήγαγε στη διαδικασία παρακολούθησης της κεφαλαιακής επάρκειας των τραπεζών από τις εποπτικές αρχές σειρά από ειδικά θέματα, συμπεριλαμβανομένων επιμέρους κινδύνων,

⁽¹⁾ Το τρίτο Συμβουλευτικό Κείμενο και τα αποτελέσματα της Μελέτης Διερεύνησης των Επιπτώσεων είναι διαθέσιμα στις ηλεκτρονικές διευθύνσεις: <http://www.bis.org/bcbs/cp3full.pdf> και <http://www.bis.org/bcbs/qis/qis3results.pdf> αντίστοιχα.

που δεν αντιμετωπίζονται άμεσα στα πλαίσια των ελάχιστων κεφαλαιακών υποχρεώσεων του 1ου Πυλώνα και χρήζουν ιδιαίτερης αντιμετώπισης από τις εποπτικές αρχές (λειτουργικός κίνδυνος, stress tests για τον πιστωτικό κίνδυνο στη μέθοδο εσωτερικής αξιολόγησης, ορισμός της αδυναμίας εκπλήρωσης υποχρεώσεων, τιτλοποίηση απαιτήσεων, κίνδυνος συγκέντρωσης ανοιγμάτων κ.ά.)⁽²⁾. Η Επιτροπή της Βασιλείας περιόρισε τις υποχρεώσεις δημοσιοποίησης αναλυτικών οικονομικών και μη στοιχείων, κυρίως αναφορικά με τα συστήματα εσωτερικής αξιολόγησης και το πλαίσιο για την τιτλοποίηση.

Σε ό,τι αφορά στα αποτελέσματα της Μελέτης Διερεύνησης των Επιπτώσεων (QIS 3) καταδεικνύονται, ανάλογα με τη μέθοδο που υιοθετείται, τα ακόλουθα:

- Τυποποιημένη μέθοδος: Αύξηση των κεφαλαιακών απαιτήσεων.
- Θεμελιώδης μέθοδος: Τα αποτελέσματα διαφοροποιούνται ανάλογα με την ομαδοποίηση των συμμετεχουσών τραπεζών και κυμαίνονται μεταξύ ασήμαντης μείωσης για τις τράπεζες του Group 1 και ουσιαστικής μείωσης για τις τράπεζες του Group 2.
- Εξελιγμένη μέθοδος: Μείωση των απαιτήσεων για το σύνολο των τραπεζών.

Στόχο της Επιτροπής της Βασιλείας αποτελεί η ολοκλήρωση του Νέου Συμφώνου μέχρι το τέλος 2003, ενώ η έναρξη της εφαρμογής του προσδιορίζεται για το τέλος του 2006⁽³⁾. Επισημαίνεται ότι στα πλαίσια της – τουλάχιστον χρονικής, αν όχι ουσιαστικής – αλληλουχίας της δράσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής⁽⁴⁾ επί του θέματος, αναμένεται η δημοσίευση στα τέλη του Ιουνίου του τρίτου Συμβουλευτικού Κειμένου αναφορικά με τη νέα Οδηγία για την κεφαλαιακή επάρκεια των πιστωτικών ιδρυμάτων και των επιχειρήσεων παροχής επενδυτικών υπηρεσιών⁽⁵⁾.

ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

ΕΝΑΡΞΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΛΗΨΗ ΜΕΤΡΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΤΟΥ ΕΥΡΩΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΠΟΥ ΔΙΕΠΕΙ ΤΗ ΣΥΣΤΑΣΗ ΑΣΦΑΛΕΙΩΝ

Το πλαίσιο του Ευρωσυστήματος για την παροχή πίστης έναντι ενεχύρου αποτελεί μέρος των διαδικασιών της νομισματικής πολιτικής. Οι στόχοι που επιδιώκονται μέσω του θεσμικού πλαισίου συνίστανται αφενός μεν στην ευχερή άντληση ρευστότητας από τα πιστωτικά ιδρύματα και αφετέρου στην προστασία του Ευρωσυστήματος από τους χρηματοοικονομικούς κινδύνους που αναλαμβάνει κατά τη διενέργεια των εν λόγω πράξεων⁽⁶⁾.

⁽²⁾ Βλ. Basel Committee on Banking Supervision (2003): The New Basel Accord, Consultative Document, παρ. 719-755.

⁽³⁾ Στις 9 Ιουνίου 2003 υποβλήθηκε στη Βουλή των Αντιπροσώπων των ΗΠΑ νομοσχέδιο αναφορικά με το Νέο Σύμφωνο της Βασιλείας για την Κεφαλαιακή Επάρκεια. Μεταξύ άλλων, προβλέπεται η σύσταση ειδικής επιτροπής – με τη συμμετοχή εκπροσώπων του Υπουργείου Οικονομικών, του Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών και του φορέα ασφάλισης καταθέσεων – το έργο της οποίας θα συνίσταται στην προετοιμασία της θέσης των ΗΠΑ και την εκτίμηση των επιπτώσεων του Νέου Συμφώνου.

⁽⁴⁾ Παράλληλη δράση έχει αναλάβει και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, εστιάζοντας σε θέματα, όπως η επίδραση του νέου συμφώνου στις “μικρές” τράπεζες, η χρηματοδότηση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων καθώς και η ενίσχυση των διακυμάνσεων του οικονομικού κύκλου (procyclicality).

⁽⁵⁾ Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε στις 7 Απριλίου 2003, ενόψει της αναθεώρησης του πλαισίου της κεφαλαιακής επάρκειας, τα αποτελέσματα του δεύτερου γύρου διαβούλευσης με τους εμπλεκόμενους φορείς. Η Επιτροπή επιδιώκει να ολοκληρώσει την πρόταση Οδηγίας για την κεφαλαιακή επάρκεια των πιστωτικών ιδρυμάτων και των επιχειρήσεων παροχής επενδυτικών υπηρεσιών, την Άνοιξη του 2004.

⁽⁶⁾ Οι συναφείς διατάξεις του πρωτογενούς και δευτερογενούς κοινοτικού δικαίου εντοπίζονται, αντίστοιχα, στα ακόλουθα: Καταστατικό ΕΚΤ άρθρο 18 παρ. 1 και Κατευθυντήρια Γραμμή ΕΚΤ/2002/2 κεφ. 6 παρ. 4 του Παραρτήματος. Επιπλέον το κοινοτικό θεσμικό πλαίσιο για τη σύσταση, χρήση και ρευστοποίηση χρηματοοικονομικών ασφαλειών περιλαμβάνει τις Οδηγίες: 98/26/ΕΟΚ για το αμετάκλητο του διακανονισμού, 2001/24/ΕΚ για την εξυγίανση και την εκκαθάριση των πιστωτικών ιδρυμάτων, 2002/47/ΕΚ για τις συμφωνίες παροχής χρηματοοικονομικής ασφάλειας.

Στο πεδίο εφαρμογής του εν λόγω θεσμικού πλαισίου εμπίπτουν τόσο οι δανειοδοτικές/δανειοληπτικές πράξεις κατά την άσκηση ενιαίας νομισματικής πολιτικής, όσο και η παροχή ενδοημερησίας πίστωσης στο πλαίσιο των συστημάτων πληρωμών και διακανονισμού σε ακαθάριστη βάση.

Τα περιουσιακά στοιχεία που γίνονται αποδεκτά από το Ευρωσύστημα ως πρόσφορη εξασφάλιση έναντι ενεχύρου κατά τη διενέργεια πιστωτικών συναλλαγών, διακρίνονται σε δύο βαθμίδες⁽⁷⁾:

- Στην πρώτη εντάσσονται υψηλής ρευστότητας και χαμηλού πιστωτικού κινδύνου διαπραγματεύσιμα περιουσιακά στοιχεία σύμφωνα με ομοιόμορφα κριτήρια που θέτει η ΕΚΤ για το σύνολο της ζώνης του ευρώ.
- Η δεύτερη βαθμίδα περιλαμβάνει ένα ευρύ φάσμα περιουσιακών στοιχείων, διαπραγματεύσιμων και μη, τα κριτήρια επιλογής των οποίων, προσδιορίζονται από τις εθνικές κεντρικές τράπεζες⁽⁸⁾. Εντούτοις, τα κριτήρια αυτά οφείλουν να πληρούν τα ελάχιστα κριτήρια επιλεξιμότητας της ΕΚΤ και υπόκεινται στην τελική έγκριση της τελευταίας.

Η ανομοιογένεια του υφιστάμενου πλαισίου ειδικά για τη δεύτερη βαθμίδα στοιχείων έρχεται σε αντίθεση με δύο από τους καταστατικούς στόχους του Ευρωσυστήματος:

- την εξασφάλιση ισότιμης μεταχείρισης των αντισυμβαλλομένων⁽⁹⁾ και
- τη διαφάνεια του πλαισίου της νομισματικής πολιτικής⁽¹⁰⁾.

Στο πλαίσιο των ανωτέρω, η πρόθεση του Ευρωσυστήματος συνίσταται στη σταδιακή ενοποίηση των δύο βαθμίδων περιουσιακών στοιχείων⁽¹¹⁾. Επιπλέον, εξετάζεται η σκοπιμότητα ένταξης στο νέο ενοποιημένο κατάλογο των χρεωστικών τίτλων που είναι εκφρασμένοι σε ευρώ και εκδίδονται από φορείς εγκατεστημένους στις χώρες του G10 εκτός του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (δηλαδή του Καναδά, της Ιαπωνίας, των ΗΠΑ και της Ελβετίας).

Είναι σαφές ότι η επικείμενη αναθεώρηση συνεπάγεται προσαρμογές των λειτουργικών συστημάτων και διαδικασιών τόσο για τις κεντρικές όσο και για τις εμπορικές τράπεζες. Η προθεσμία υποβολής σχολίων στα ερωτήματα που τίθενται στο κείμενο διαβούλευσης έχει προσδιοριστεί για τις 15 Σεπτεμβρίου 2003.

Η ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΤΗΣ ΕΚΤ

Υστερα από μια τετραετία άσκησης των αρμοδιοτήτων του, το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ προέβη, στις 8 Μαΐου 2003, σε μια διεξοδική αξιολόγηση της στρατηγικής της νομισματικής πολιτικής της ΕΚΤ⁽¹²⁾, η οποία αποτελείται από δύο άξονες:

- το στρατηγικό στόχο, που συνίσταται σε έναν ποσοτικό ορισμό της σταθερότητας των τιμών⁽¹³⁾, και
- τα μέσα τακτικής για την επίτευξη του στόχου (δύο πυλώνες αξιολόγησης των κινδύνων διατάραξης της σταθερότητας των τιμών).

⁽⁷⁾ Κατευθυντήρια Γραμμή ΕΚΤ/2002/2: κεφ. 6 παρ. 2 και 3 του Παραρτήματος.

⁽⁸⁾ Σημειώνεται ότι τα εν λόγω στοιχεία δεν χρησιμοποιούνται κατά τη διενέργεια πράξεων ανοιχτής αγοράς με άμεσες συναλλαγές (outright transactions).

⁽⁹⁾ ΣυνθΕΚ άρθρο 105.

⁽¹⁰⁾ Ο στόχος αυτός γίνεται αντιληπτός ως αναγκαίο συμπλήρωμα της, δυνάμει του άρθρου 108 της ΣυνθΕΚ και άρθρου 7 του Καταστατικού ΕΚΤ, θεσμικής κατοχύρωσης της ανεξαρτησίας της ΕΚΤ και της ακόλουθης υποχρέωσης λογοδοσίας.

⁽¹¹⁾ Η ΕΚΤ επιδιώκει την ύπαρξη ενός ευρέος φάσματος επιλέξιμων περιουσιακών στοιχείων για τη σύσταση χρηματοοικονομικής ασφάλειας, χωρίς όμως η ευρύτητα αυτή να καταλήγει σε ετερογένεια των επιλέξιμων στοιχείων σε βάρος της αποτελεσματικότητας και της διαφάνειας του πλαισίου.

⁽¹²⁾ Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, Δελτίο Τύπου 8 Μαΐου 2003.

⁽¹³⁾ Καταστατικό ΕΚΤ άρθρο 2 εδάφιο α'.

Κατά τη συνεδρίαση που πραγματοποιήθηκε στις 8 Μαΐου 2003 το ΔΣ της ΕΚΤ διευκρίνισε – υποδηλώνοντας τη δέσμευση της ΕΚΤ να παράσχει επαρκές περιθώριο ασφαλείας έναντι του κινδύνου αποπληθωρισμού – ότι στο πλαίσιο του στόχου της σταθερότητας των τιμών, επιδίωξη της θα είναι η διατήρηση του πληθωρισμού σε επίπεδα χαμηλότερα μεν αλλά πλησίον του 2% μεσοπρόθεσμα⁽¹⁴⁾.

Παράλληλα, αποβλέποντας στην ενίσχυση της διαφάνειας και της σαφήνειας της επικοινωνιακής πολιτικής της ΕΚΤ, το ΔΣ αποφάσισε στο εξής οι δηλώσεις του Προέδρου να έχουν νέα διάρθρωση: Θα προηγείται η οικονομική ανάλυση για τον προσδιορισμό των βραχυ-μεσοπρόθεσμων κινδύνων διατάραξης της σταθερότητας των τιμών και θα ακολουθεί η νομισματική ανάλυση για την αξιολόγηση των μεσο-μακροπρόθεσμων τάσεων του πληθωρισμού ενόψει της στενής σχέσης μεταξύ ποσότητας χρήματος και τιμών σε πιο μακροχρόνιους χρονικούς ορίζοντες⁽¹⁵⁾.

B - ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑΓΟΡΩΝ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΑΓΟΡΩΝ

ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

ΠΡΩΤΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΕΛΕΓΧΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ LAMFALUSSY

Για την παρακολούθηση της λειτουργίας της διαδικασίας Lamfalussy και την αποτελεσματικότητα της εφαρμογής της, προτάθηκε από την Επιτροπή Σοφών η συγκρότηση ειδικής για το σκοπό αυτό Επιτροπής Ελέγχου (Inter-Institutional Monitoring Group), της οποίας το έργο θα διαρκέσει μέχρι το τέλος του 2004, οπότε η διαδικασία Lamfalussy θα επαναξιολογηθεί από τα κοινοτικά όργανα στο σύνολό της.

Η πρώτη έκθεση της Επιτροπής Ελέγχου, η οποία απευθύνεται στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, τέθηκε σε δημόσια διαβούλευση στις αρχές Μαΐου 2003⁽¹⁶⁾. Όπως επισημαίνεται στην εν λόγω έκθεση, λόγω του ότι, μέχρι στιγμής, έχει υιοθετηθεί βάσει της συγκεκριμένης διαδικασίας μόνο η Οδηγία 2003/6/ΕΚ για την κατάχρηση αγοράς, είναι πολύ νωρίς για να βγουν τελικά συμπεράσματα, ενώ όλα τα εμπλεκόμενα μέρη αναγνωρίζουν ότι πρόκειται για ένα στάδιο προσαρμογής και “εγκάθισης

⁽¹⁴⁾ Ο αρχικός ορισμός, όπως ανακοινώθηκε στις 12 Οκτωβρίου 1998 προέβλεπε ετήσια αύξηση του εναρμονισμένου δείκτη τιμών καταναλωτή με ρυθμό χαμηλότερο του 2%.

⁽¹⁵⁾ Στο πλαίσιο της νομισματικής ανάλυσης αποφασίστηκε επίσης να μην επανεξετάζεται πλέον η τιμή αναφοράς σε ετήσια βάση, προκειμένου να αναδειχθεί ο πιο μακροπρόθεσμος χαρακτήρας της για τη νομισματική επέκταση ως σημείου αναφοράς για την αξιολόγηση των νομισματικών εξελίξεων.

⁽¹⁶⁾ Το κείμενο της έκθεσης είναι διαθέσιμο στην ηλεκτρονική διεύθυνση:
http://europa.eu.int/comm/internal_market/en/finances/mobil/lamfalussy_en.htm

στην πράξη” (learning by doing phase). Τα κυριότερα ζητήματα που έχουν μέχρι στιγμής εντοπιστεί και οι συστάσεις που γίνονται αντίστοιχα, είναι οι ακόλουθες:

- Αν και αναγνωρίζεται η αναγκαιότητα επίσπευσης των εργασιών για την υιοθέτηση των υπό εκπόνηση Οδηγιών στον τομέα των κινητών αξιών, θα πρέπει παράλληλα να δοθεί πολύ μεγάλη προσοχή, ώστε να μην υποβαθμιστεί η ποιότητα του νομοθετικού έργου.
- Η επεξεργασία των εκτελεστικού χαρακτήρα μέτρων του επιπέδου 2, ενώ δεν έχουν ολοκληρωθεί οι εργασίες σε επίπεδο 1, παρουσιάζει προβλήματα, με την έννοια ότι στο επίπεδο 2 συγκεκριμενοποιούνται οι γενικές αρχές του επιπέδου 1. Παρά ταύτα, αναγνωρίζεται ότι είναι πολύ δύσκολο να αποφευχθεί η παράλληλη επεξεργασία τους, λόγω των πολύ στενών προθεσμιών που έχουν τεθεί με βάση το Πρόγραμμα Δράσης για τις Χρηματοπιστωτικές Υπηρεσίες.
- Η θέσπιση λεπτομερούς χαρακτήρα μέτρων σε επίπεδο 1 θα πρέπει να αποφευχθεί στο βαθμό που έρχεται σε αντίθεση με τον κύριο στόχο του επιπέδου 1, που είναι η θέσπιση γενικών κυρίως αρχών, ώστε να είναι δυνατή η προσαρμογή τους στα διαρκώς μεταβαλλόμενα δεδομένα των αγορών.
- Τα εκτελεστικού χαρακτήρα μέτρα του επιπέδου 2 δεν πρέπει να αποτελούν αμάλγαμα των υφιστάμενων σε εθνικές νομοθεσίες λεπτομερών κανόνων για το αντίστοιχο υπό ρύθμιση θέμα.

Η τελική προθεσμία για την υποβολή σχολίων σε ό,τι αφορά στην έκθεση της Επιτροπής Ελέγχου και ειδικότερα στα ερωτήματα που τίθενται σε αυτή, λήγει στις 7 Ιουλίου 2003.

ΚΑΤΑΧΡΗΣΤΙΚΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ (MARKET ABUSE)

Όπως είναι γνωστό, το Μάρτιο του 2003 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έθεσε σε δημόσια διαβούλευση τρία κείμενα εργασίας, με τα οποία προτείνονται τα εκτελεστικού χαρακτήρα μέτρα, που θα πρέπει να ληφθούν στο επίπεδο 2 της διαδικασίας Lamfalussy, όπως προβλέπεται από την Οδηγία 2003/6/ΕΚ για τις καταχρηστικές πρακτικές στην αγορά⁽¹⁷⁾.

Στο πλαίσιο της διαβούλευσης των τριών αυτών κειμένων εργασίας η Επιτροπή Οικονομικών και Νομισματικών Θεμάτων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, γνωστοποιώντας τις θέσεις του Κοινοβουλίου στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εστίασε την προσοχή της στην ανάγκη θέσπισης για τα εκτελεστικού χαρακτήρα μέτρα του επιπέδου 2 της Οδηγίας 2003/6/ΕΚ, Κανονισμών και όχι Οδηγιών⁽¹⁸⁾. Επιχειρηματολογώντας επί της συγκεκριμένης θέσης του, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο βλέπει δύο βασικούς κινδύνους από την υιοθέτηση Οδηγιών κατά το δεύτερο επίπεδο της διαδικασίας της επιτροπολογίας. Αφενός μεν τον κίνδυνο της καθυστέρησης υιοθέτησής τους από τα κράτη μέλη και αφετέρου τον κίνδυνο διαφοροποιημένης ενσωμάτωσής τους μεταξύ των κρατών μελών. Ειδικά στην περίπτωση των δύο προτάσεων Οδηγίας (για την εφαρμογή του άρθρου 1 και 6 παρ. 1 & 2 και του άρθρου 6 παρ. 5 της Οδηγίας 2003/6/ΕΚ), η ως άνω Επιτροπή του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου θεωρεί ότι περιέχονται σε αυτές αρκετές αόριστες έννοιες, που μπορεί να αποτελέσουν αντικείμενο διαφορετικών ερμηνειών σε εθνικό επίπεδο. Το ενδεχόμενο αυτό όμως, σύμφωνα πάντα με τη συλλογιστική του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, θα δημιουργήσει προβλήματα στο ρόλο που καλείται να διαδραματίσει η CESR ως φορέας διασφάλισης της ομοιόμορφης εφαρμογής των κανόνων.

⁽¹⁷⁾ Βλ. επίσης ΔΕΛΤΙΟΝ ΕΕΤ Α' τρίμηνο 2003, σελ 115-116.

⁽¹⁸⁾ Η προσέγγιση αυτή υιοθετήθηκε εν προκειμένω μόνο στην περίπτωση της εφαρμογής του άρθρου 8 της Οδηγίας 2003/6/ΕΚ που αφορά στον καθορισμό του “ασφαλούς καταφυγίου”.

ΔΕΥΤΕΡΗ ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΓΙΟΒΑΝΝΙΝΙ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ ΣΕ ΤΙΤΛΟΥΣ

Ενα περίπου χρόνο μετά την Ανακοίνωση της Επιτροπής το Μάιο 2002⁽¹⁹⁾, με την οποία ξεκίνησε διαδικασία διαβούλευσης με τους εμπλεκόμενους φορείς της αγοράς, και σε συνέχεια του κειμένου βασικών συμπερασμάτων, όπως αυτά προέκυψαν από την εν λόγω διαδικασία διαβούλευσης⁽²⁰⁾, δημοσιεύτηκε η δεύτερη έκθεση της Ομάδας Γιαννινί για τις συμφωνίες εκκαθάρισης και διακανονισμού σε τίτλους.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, λαμβάνοντας υπόψη τα σχόλια που προέκυψαν από τη διαδικασία διαβούλευσης, το ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου που υιοθετήθηκε το Δεκέμβριο 2002⁽²¹⁾, καθώς και τη δεύτερη έκθεση της Ομάδας Γιαννινί⁽²²⁾, θα εκδώσει έκθεση πολιτικής (policy paper), στην οποία θα συμπεριλάβει όλα τα μέτρα που θεωρεί απαραίτητα προκειμένου να επιτευχθεί ο στόχος μιας ολοκληρωμένης, ασφαλούς και ανταγωνιστικής, ως προς το κόστος, αγοράς συμψηφισμού και εκκαθάρισης τίτλων στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η δεύτερη Έκθεση της Ομάδας Γιαννινί περιλαμβάνει τρία μέρη:

Το **πρώτο μέρος** επικεντρώνεται στην αναζήτηση τρόπων άρσης των δεκαπέντε διαπιστωμένων εμποδίων στην αγορά συμψηφισμού και εκκαθάρισης τίτλων στην Ευρωπαϊκή Ένωση⁽²³⁾. Αποτελεί πεποίθηση των μελών της Ομάδας ότι η αποτελεσματικότητα των συμφωνιών εκκαθάρισης και διακανονισμού στην Ευρωπαϊκή Ένωση δεν μπορεί να έχει τα βέλτιστα αποτελέσματα, λειτουργώντας σε ένα πλαίσιο πολλαπλών κανονιστικών, δημοσιονομικών και νομικών καθεστώτων.

Στο **δεύτερο μέρος** εξετάζονται οι παράγοντες που ασκούν επιρροή στη χάραξη πολιτικής ως προς την ολοκλήρωση και την εδραίωση των παρεχόντων υπηρεσιών εκκαθάρισης και συμψηφισμού στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Οι βασικοί παράγοντες που εντοπίζονται είναι τρεις και αφορούν στο κόστος, στον ανταγωνισμό και στην ασφάλεια.

Τέλος, στο **τρίτο μέρος** συνοψίζονται οι ενέργειες που πρέπει να λάβουν χώρα για τη δημιουργία μιας ολοκληρωμένης αγοράς στον τομέα του συμψηφισμού και της εκκαθάρισης τίτλων στην Ευρωπαϊκή Ένωση, υπογραμμίζοντας το ρόλο που απαιτείται να διαδραματίσουν για το σκοπό αυτό οι εθνικές κυβερνήσεις. Βασική πεποίθηση των μελών της Ομάδας είναι πως οι αρμόδιοι φορείς της αγοράς θα πρέπει να αναλάβουν πρωταγωνιστικό ρόλο στη διαδικασία αυτή.

⁽¹⁹⁾ COM (2002) 257, τελικό, 28/5/2002.

⁽²⁰⁾ Για μια περιλήψη των απαντήσεων στο κείμενο διαβούλευσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Δεκέμβριος 2002) βλέπε στην ηλεκτρονική διεύθυνση: http://www.europa.eu.int/comm/internal_market/en/finances/mobil/clearing/docs/responses_en.pdf

⁽²¹⁾ European Parliament, Report No. A5 0431/2002 of 4 December 2002.

⁽²²⁾ Το Giovannini Group of Financial Experts συμβουλεύει τα τελευταία χρόνια τα κοινοτικά όργανα σε θέματα κεφαλαιαγορών.

⁽²³⁾ Τα εμπόδια αυτά οφείλονται κυρίως στην πρακτική της αγοράς, στις διαφορετικές νομοθεσίες των κρατών μελών και στις φορολογικές διαδικασίες.

Γ - ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΕΣΑ ΠΛΗΡΩΜΩΝ – ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ – ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ

ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΑ ΓΡΑΜΜΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΠΛΗΡΩΜΩΝ TARGET

Το Μάιο 2003 δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων η Κατευθυντήρια Γραμμή της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας ΕΚΤ/2003/6 “για την τροποποίηση της κατευθυντήριας γραμμής ΕΚΤ/2001/3 σχετικά με το διευρωπαϊκό αυτοματοποιημένο σύστημα ταχείας μεταφοράς κεφαλαίων σε συνεχή χρόνο (σύστημα TARGET), όπως τροποποιήθηκε στις 27 Φεβρουαρίου 2002”⁽²⁴⁾.

Ιδιαίτερα σημαντικό είναι το άρθρο 8, το οποίο αφορά στο μηχανισμό αποζημίωσης του συστήματος TARGET σε περίπτωση δυσλειτουργίας του, κατοχυρώνοντας τη νομιμοποίηση των συμμετεχόντων (μέλη του συστήματος) να υποβάλουν αιτήματα αποζημίωσης σύμφωνα με τους κανόνες που προβλέπονται στο συγκεκριμένο άρθρο.

Η διαμόρφωση και λειτουργία ενός σαφούς και συγκεκριμένου μηχανισμού αποζημίωσης του συστήματος TARGET αποτέλεσε πάγιο αίτημα των χρηστών του συστήματος και αντικείμενο διαβουλεύσεων με την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα για περισσότερο από έναν χρόνο. Πολλές από τις προτάσεις των ευρωπαϊκών τραπεζών, όπως αυτές εκφράστηκαν από τους συλλογικούς φορείς εκπροσώπησής τους, δηλαδή τις εθνικές ενώσεις τραπεζών και την Τραπεζική Ομοσπονδία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έχουν υιοθετηθεί στο άρθρο 8 της Κατευθυντήριας Γραμμής και πλέον μπορούμε να πούμε πως έχουν διαμορφωθεί οι κοινοί όροι αναφοράς για ένα ζήτημα που είχε δημιουργήσει αρκετές παρανοήσεις και προβλήματα στο παρελθόν.

ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 3 ΤΗΣ ΟΔΗΓΙΑΣ 2000/31/ΕΚ ΓΙΑ ΤΟ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΣΤΙΣ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Ορισμένα κράτη μέλη, μετά την έκδοση της Οδηγίας για το ηλεκτρονικό εμπόριο και ιδιαίτερα κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων για την Οδηγία σχετικά με την εξ αποστάσεως εμπορία χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, εξέφρασαν έντονο προβληματισμό ως προς την εφαρμογή της ρήτηρας της “εσωτερικής αγοράς” στον τομέα των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών. Όπως είναι γνωστό, ο κανόνας του άρθρου 3 της Οδηγίας είναι ότι κάθε κράτος μέλος μεριμνά, ώστε οι υπηρεσίες της κοινωνίας της πληροφορίας που παρέχει ένας φορέας εγκατεστημένος στο έδαφός του, να τηρούν τις ισχύουσες εθνικές διατάξεις, ενώ τα κράτη μέλη δεν μπορούν για λόγους που αφορούν στο συντονισμένο τομέα, να περιορίσουν την ελεύθερη κυκλοφορία των υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας που προέρχονται από άλλο κράτος μέλος. Ωστόσο, στο ίδιο άρθρο της Οδη-

⁽²⁴⁾ Ε.Ε. L 113/7.5.2003, σελ. 10-13.

γίας προβλέπεται η δυνατότητα παρέκκλισης ενός κράτους μέλους από τον ως άνω κανόνα εφόσον συντρέχουν συγκεκριμένες προϋποθέσεις⁽²⁵⁾.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε το Μάιο 2003 Ανακοίνωση που σκοπό έχει να εξηγήσει τους μηχανισμούς των παραγράφων 4 έως 6 του άρθρου 3 της Οδηγίας, που προβλέπουν τη δυνατότητα παρέκκλισης των κρατών μελών από τον προαναφερόμενο κανόνα⁽²⁶⁾. Οι εν λόγω διατάξεις επιτρέπουν δηλαδή στα κράτη μέλη – εφόσον συντρέχουν ορισμένες προϋποθέσεις – να λαμβάνουν μέτρα⁽²⁷⁾, που μπορούν να περιορίσουν την παροχή υπηρεσιών σε απευθείας σύνδεση (on line) προερχόμενων από άλλα κράτη μέλη.

Στην Ανακοίνωση εξετάζονται διεξοδικά οι διατάξεις των παραγράφων 4 έως 6 του άρθρου 3 της Οδηγίας για το ηλεκτρονικό εμπόριο και με τη συνδρομή της νομολογίας του Δικαστηρίου των ΕΚ επιχειρείται η ερμηνεία τους. Ειδικότερα αναλύονται:

- οι καλυπτόμενοι τομείς για τη λήψη μέτρων σε σχέση με συγκεκριμένη υπηρεσία της κοινωνίας της πληροφορίας (δημόσια τάξη, δημόσια υγεία, δημόσια ασφάλεια και προστασία του καταναλωτή, συμπεριλαμβανομένου και του επενδυτή),
- η έννοια της “συγκεκριμένης υπηρεσίας της κοινωνία της πληροφορίας”,
- η έννοια του “σοβαρού” κινδύνου,
- οι προϋποθέσεις όσον αφορά στην κοινοποίηση, στην οποία πρέπει να προβαίνει το κράτος μέλος που λαμβάνει τα μέτρα,
- οι συνέπειες της μη κοινοποίησης,
- τα κριτήρια του γενικού συμφέροντος, της μη επιβολής διακρίσεων, της αλληλοεπικάλυψης και της αναλογικότητας κατά τον έλεγχο της Επιτροπής ως προς το συμβατό χαρακτήρα των μέτρων που κοινοποιήθηκαν βάσει της παραγράφου 4,
- τη δυνατότητα υποκατάστασης από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή του λαμβανόμενου από το κράτος μέλος μέτρου, με λιγότερο περιοριστικά μέτρα.

Δ - ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ

ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

ΠΡΟΤΑΣΗ ΟΔΗΓΙΑΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΑΘΕΜΙΤΕΣ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ

Στις 17 Ιουνίου 2003 υποβλήθηκε πρόταση Οδηγίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αναφορικά με τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές στις σχέσεις επιχειρήσεων με καταναλωτές⁽²⁸⁾, κύριος στόχος της οποίας είναι η κα-

⁽²⁵⁾ Άρθρο 3 παρ. 4-6 Οδηγίας 2000/31/ΕΚ.

⁽²⁶⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 3, παράγραφοι 4 έως 6 της Οδηγίας για το ηλεκτρονικό εμπόριο στις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, COM (2003) 259 τελικό, 14.5.2003.

⁽²⁷⁾ Ενδεικτικά αναφέρονται η δυνατότητα επιβολής από το εν λόγω κράτος μέλος κυρώσεων ή ασφαλιστικών μέτρων.

⁽²⁸⁾ Βλ. Proposal for a Directive concerning unfair business-to-consumer commercial practices in the internal market (the unfair Commercial Practices Directive), 17.6.2003.

ταπολέμηση των αθέμιτων εμπορικών πρακτικών που βλάπτουν τα οικονομικά συμφέροντα των καταναλωτών⁽²⁹⁾.

Στην πρόταση Οδηγίας προβλέπεται η καθιέρωση γενικής απαγόρευσης των αθέμιτων εμπορικών πρακτικών, για τον προσδιορισμό των οποίων τίθενται συγκεκριμένα κριτήρια, ενώ, παράλληλα, εντάσσονται αυτοτελώς στον ορισμό των αθέμιτων εμπορικών πρακτικών οι παραπλανητικές και επιθετικές πρακτικές. Περαιτέρω, προτείνεται η καθιέρωση ειδικών ρυθμίσεων για τις παραπλανητικές πράξεις ή παραλείψεις, καθώς επίσης και για τις επιθετικές πρακτικές, με διάκρισή τους σε παρενόχληση, εξαναγκασμό και άσκηση μη θεμιτής επιρροής⁽³⁰⁾. Ειδική διάταξη προβλέπεται για τους κώδικες δεοντολογίας, σύμφωνα με την οποία τα κράτη μέλη θα είναι δυνατό να ενθαρρύνουν τον έλεγχο σε ό,τι αφορά στις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές από τους κατά περίπτωση υπευθύνους για την υιοθέτηση κωδίκων δεοντολογίας σε εθνικό και κοινοτικό επίπεδο. Τέλος, στην πρόταση Οδηγίας προτείνεται η υιοθέτηση ειδικών ρυθμίσεων για τον τρόπο επιβολής των προβλεπόμενων στην πρόταση Οδηγίας διατάξεων, καθώς επίσης και τροποποιήσεις στις Οδηγίες για την παραπλανητική και συγκριτική διαφήμιση.

E - ΝΟΜΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

Κοινοτικό Επίπεδο

ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΤΑΙΡΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΚΑΙ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Το Μάιο 2003 εκδόθηκε Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την προσέγγιση, την οποία προτίθεται να ακολουθήσει στον τομέα του εταιρικού δικαίου και της εταιρικής διακυβέρνησης⁽³¹⁾.

Η Ανακοίνωση αυτή εκδόθηκε σε συνέχεια της έκθεσης της “ομάδας εμπειρογνομόνων υψηλού επιπέδου για το εταιρικό δίκαιο” υπό την προεδρία του κ. Jaap Winter, η οποία επικεντρώθηκε στην εταιρική διακυβέρνηση στην ΕΕ και στον εκσυγχρονισμό του εταιρικού δικαίου. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξηγεί εν προκειμένω τους λόγους για τους οποίους πρέπει να εκσυγχρονιστεί το κοινοτικό κανονιστικό πλαίσιο στους συγκεκριμένους τομείς και προτείνει, αντίστοιχα, πρόγραμμα δράσης. Οι κύριοι στόχοι της ΕΕ στις μελλοντικές δράσεις της στον τομέα του εταιρικού δικαίου, θα πρέπει, κατά την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, να είναι οι εξής:

⁽²⁹⁾ Σημειώνεται ότι ως μέσος όρος καταναλωτή λαμβάνεται, σύμφωνα και με τη σχετική νομολογία του Δικαστηρίου των ΕΚ, ο εύλογα καλά πληροφορημένος, παρατηρητικός και προσεκτικός καταναλωτής.

⁽³⁰⁾ Σημειώνεται ότι στο παράρτημα της πρότασης Οδηγίας περιέχεται επιπροσθέτως κατάλογος παραπλανητικών και επιθετικών πρακτικών που σε κάθε περίπτωση θεωρούνται ως αθέμιτες εμπορικές πρακτικές.

⁽³¹⁾ Βλ. Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο “Εκσυγχρονισμός του εταιρικού δικαίου και ενίσχυση της εταιρικής διακυβέρνησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση – ένα πρόγραμμα για την επίτευξη προόδου” COM (2003) 284 τελικό.

- **Ενίσχυση των δικαιωμάτων των μετόχων και προστασία των τρίτων**

Η Επιτροπή θεωρεί ότι πρέπει να αναληφθούν ορισμένες νέες και στοχοθετημένες πρωτοβουλίες για να ενισχυθούν τα δικαιώματα των μετόχων και να διευκρινιστούν οι ευθύνες της διοίκησης, καθώς επίσης και να εκσυγχρονιστούν οι διατάξεις που αφορούν στην προστασία των πιστωτών. Περαιτέρω, θα πρέπει να γίνει η δέουσα διάκριση μεταξύ των διαφορετικών κατηγοριών εταιρειών και να υπάρξει αυστηρότερο πλαίσιο για τις εισηγμένες στο χρηματιστήριο εταιρείες, να ενισχυθεί η χρήση σύγχρονων μορφών πληροφόρησης και επικοινωνίας από τις εταιρείες στις σχέσεις τους με εταίρους και τρίτους και να ληφθούν μέτρα για την καταπολέμηση της δόλιας ή καταχρηστικής χρήσης ορισμένων νομικών μορφών.

- **Προώθηση της αποτελεσματικότητας και της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων**

Θα πρέπει να ληφθεί μέριμνα, ώστε να αντιμετωπιστούν ζητήματα διασυνοριακού χαρακτήρα (διασυνοριακές συγχωνεύσεις ή μεταφορές έδρας, εμπόδια στην άσκηση των δικαιωμάτων των μετόχων κ.λπ.), να επιτευχθεί κατά το δυνατόν εναρμόνιση σε ορισμένα ζητήματα των εθνικών νομοθεσιών και να παρέχεται, στο μέτρο του δυνατού, ευελιξία στις εταιρείες.

ΣΤ - ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

ΛΟΓΙΣΤΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, με Ανακοίνωσή της του Μαΐου 2003, προσδιόρισε δέκα προτεραιότητες για τη βελτίωση και την εναρμόνιση της ποιότητας των υποχρεωτικών λογιστικών ελέγχων στην Ευρωπαϊκή Ένωση⁽³²⁾. Στόχος είναι να εξασφαλιστεί ότι οι επενδυτές και άλλοι ενδιαφερόμενοι θα μπορούν να βασίζονται πλήρως στην ακρίβεια των λογιστικών ελέγχων, να αποφεύγονται οι συγκρούσεις συμφερόντων των ελεγκτών και να ενισχυθεί η προστασία των ευρωπαϊκών εταιρειών από σκάνδαλα, όπως εκείνο της εταιρείας Enron⁽³³⁾.

Το πρόγραμμα περιλαμβάνει προτάσεις για την υιοθέτηση νέων ρυθμίσεων σε κοινοτικό επίπεδο και τη ριζική αναμόρφωση της υφιστάμενης νομοθεσίας, ώστε να θεσμοθετηθεί μια πλήρης δέσμη κοινοτικών κανόνων όσον αφορά στον τρόπο διεξαγωγής των λογιστικών ελέγχων και στην ελεγκτική υποδομή που απαιτείται για τη διασφάλιση της ποιότητας των ελέγχων. Η ταχεία πρόοδος σε σχέση με τις προτεραιότητες που προσδιορίζονται στην Ανακοίνωση αναμένεται να έχει καθοριστική σημασία για το διάλογο μεταξύ ΕΕ και ΗΠΑ σε θέματα λογιστικού ελέγχου. Ένα κανονιστικό και εποπτικό περιβάλλον στην ΕΕ, το οποίο θα δια-

⁽³²⁾ European Commission, “Reinforcing the statutory audit in the EU”, 21.05.2003.

http://www.europa.eu.int/comm/internal_market/en/company/audit/docs/2003-05-comm-reinforcement_en.pdf

⁽³³⁾ Δελτίο Τύπου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αναφορικά με την ανάλυση που δημοσίευσαν οι αρμόδιες υπηρεσίες της Γενικής Διεύθυνσης Εσωτερικής Αγοράς με τίτλο “Repercussions for the EU of the collapse of Enron”.

θέτει τις κατάλληλες νομικές βάσεις, θα είναι τουλάχιστον ισοδύναμο με τα κανονιστικά συστήματα που αναπτύσσονται σήμερα από την Public Company Accounting Oversight Board των ΗΠΑ.

Το πρόγραμμα περιλαμβάνει βραχυπρόθεσμες και μεσοπρόθεσμες προτεραιότητες:

- Στις βραχυπρόθεσμες προτεραιότητες περιλαμβάνονται η ενίσχυση της δημόσιας εποπτείας των ορκωτών ελεγκτών σε επίπεδο κρατών μελών και ΕΕ, η εφαρμογή των Διεθνών Ελεγκτικών Προτύπων (ΔΕΠ) σε όλους τους υποχρεωτικούς λογιστικούς ελέγχους από το 2005 και μετά, η σύσταση κανονιστικής επιτροπής ελεγκτικών θεμάτων, αποστολή της οποίας θα είναι η συμπλήρωση της αναθεωρημένης νομοθεσίας και η ταχεία έγκριση λεπτομερών δεσμευτικών μέτρων, και ο εκσυγχρονισμός της 3ης Οδηγίας για το εταιρικό δίκαιο.
- Στις μεσοπρόθεσμες προτεραιότητες αντίστοιχα, περιλαμβάνονται αυτές που αφορούν στον έλεγχο των επιχειρήσεων (δημόσια εποπτεία, ανεξαρτησία των ορκωτών ελεγκτών, κώδικες δεοντολογίας και πειθαρχικές κυρώσεις).

ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΚΑΙ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΟΔΗΓΙΩΝ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΤΗΣΙΟΥΣ ΚΑΙ ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΥΣ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΟΡΙΣΜΕΝΩΝ ΜΟΡΦΩΝ

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο υιοθέτησε τον Απρίλιο 2003 Οδηγία για την τροποποίηση των Οδηγιών 78/660/ΕΟΚ, 83/349/ΕΟΚ, 86/635/ΕΟΚ και 91/647/ΕΟΚ σχετικά με τους ετήσιους και τους ενοποιημένους λογαριασμούς εταιρειών ορισμένων μορφών, τραπεζών και άλλων χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και ασφαλιστικών επιχειρήσεων⁽³⁴⁾.

Όπως είναι γνωστό, σύμφωνα με τον Κανονισμό 1606/2002/ΕΚ σχετικά με την εφαρμογή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (ΔΛΠ), όλες οι εισηγμένες εταιρείες υποχρεούνται, από το 2005 και μετά, να καταρτίζουν τους ενοποιημένους λογαριασμούς τους βάσει των ΔΛΠ. Επιπλέον παρέχεται η δυνατότητα στα κράτη μέλη να επιτρέπουν ή να απαιτούν την εφαρμογή των ΔΛΠ και από τις μη εισηγμένες εταιρείες.

Δεδομένου ότι οι ετήσιοι και ενοποιημένοι λογαριασμοί εταιρειών που εμπίπτουν στην τέταρτη και έβδομη εταιρική Οδηγία (78/660/ΕΟΚ και 83/349/ΕΟΚ), οι οποίοι δεν θα καταρτίζονται βάσει του Κανονισμού για τα ΔΛΠ, θα συνεχίσουν να βασίζονται σε αυτές τις Οδηγίες, κρίθηκε αναγκαίο να υπάρξει εκσυγχρονισμός και αναβάθμιση των διατάξεών τους, ώστε να διασφαλιστεί η ισότιμη μεταχείριση μεταξύ των εταιρειών που θα εφαρμόζουν υποχρεωτικά τα ΔΛΠ και εκείνων που δεν θα υπόκεινται στην υποχρέωση αυτή. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη διασφάλιση παρουσίασης της “πραγματικής εικόνας” της επιχείρησης μέσα από την αξιοποίηση της ετήσιας έκθεσης και της ετήσιας ενοποιημένης έκθεσης ως σημαντικών στοιχείων χρηματοοικονομικής πληροφόρησης. Σε αυτό το πλαίσιο είναι σημαντική η καθιέρωση υποχρέωσης του ελεγκτή να βεβαιώνει κατά πόσον οι ετήσιοι ή ενοποιημένοι λογαριασμοί παρέχουν πιστή και πραγματική εικόνα της επιχείρησης. Περαιτέρω, τα κράτη μέλη θα έχουν τη δυνατότητα να επιτρέπουν ή και να απαιτούν την εφαρμογή της μεθόδου της αναπροσαρμογής της αξίας και της μεθόδου της “εύλογης αξίας”.

Τέλος, δεδομένων των τροποποιήσεων των Οδηγιών 78/660/ΕΟΚ και 83/349/ΕΟΚ, κρίθηκε αναγκαίο να τροποποιηθούν αντίστοιχα και οι Οδηγίες 86/635/ΕΟΚ και 91/674/ΕΟΚ για τους ετήσιους και ενοποιημένους λογαριασμούς των τραπεζών και άλλων χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και των ασφαλιστικών επιχειρήσεων.

⁽³⁴⁾ PE-CONS 3611/03, 16.04.2003.

Ζ - ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ

ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΠΙΠΕΔΟ

ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΤΩΝ 40 ΣΥΣΤΑΣΕΩΝ ΤΗΣ FATF ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗΣ ΕΣΟΔΩΝ ΑΠΟ ΠΑΡΑΝΟΜΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Η Financial Action Task Force (FATF) ολοκλήρωσε τον Ιούνιο του τρέχοντος έτους την αναθεώρηση των 40 Συστάσεων της για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες⁽³⁵⁾.

Η αναθεώρηση των 40 Συστάσεων, σε συνδυασμό με τις οκτώ Ειδικές Συστάσεις της FATF, διασφαλίζει τη δημιουργία ενός εκτενούς, ολοκληρωμένου και ανθεκτικού διεθνούς πλαισίου για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες και τρομοκρατικές δραστηριότητες.

Οι βασικές αλλαγές που επέρχονται με την αναθεώρηση των 40 Συστάσεων αφορούν κυρίως στα εξής:

- την κατάρτιση ενός καταλόγου αξιόποινων πράξεων, οι οποίες θα πρέπει να αποτελούν τον κεντρικό πυρήνα των αδικημάτων που σχετίζονται με παράνομες δραστηριότητες (ξέπλυμα χρήματος),
- την ενίσχυση των μέτρων για τους πελάτες και τις συναλλαγές υψηλού κινδύνου, συμπεριλαμβανομένης της αντιπροσωπευτικής τραπεζικής και των πολιτικά διωκόμενων προσώπων,
- την επέκταση των μέτρων καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες σε καθορισμένου τύπου μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις και επαγγελματικές δραστηριότητες (καζίνο, δικηγόροι, έμποροι πολύτιμων λίθων, κτηματομεσίτες, λογιστές, συμβολαιογράφοι, σύμβουλοι επιχειρήσεων κ.ά.),
- τη θέσπιση βασικών μέτρων θεσμικού χαρακτήρα σε επίπεδο διεθνούς συνεργασίας,
- την επέκταση και προσαρμογή των απαιτήσεων που προβλέπονται για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, ώστε να καλύπτονται και η χρηματοδότηση τρομοκρατικών δραστηριοτήτων, καθώς και
- την απαγόρευση των επονομαζόμενων “shell banks”, δηλαδή τραπεζών, οι οποίες έχουν συσταθεί με βάση τη δικαιοδοσία ενός κράτους, στο οποίο δεν έχουν φυσική υπόσταση και οι οποίες δεν αποτελούν θυγατρική εταιρεία ενός εποπτευόμενου χρηματοπιστωτικού ομίλου.

Με τις αναθεωρημένες 40 Συστάσεις της FATF διαμορφώνεται ένα συγκεκριμένο πλαίσιο κανόνων, το οποίο τα μέλη του καλούνται να εφαρμόσουν το συντομότερο δυνατό⁽³⁶⁾. Παράλληλα η Γενική Γραμματεία της FATF ενθαρρύνει και άλλες χώρες να ενσωματώσουν στο εσωτερικό τους δίκαιο τις σχετικές διατάξεις, ενώ προγραμματίζει για το ερχόμενο έτος την έναρξη αμοιβαίων αξιολογήσεων ως προς την πρόοδο της εφαρμογής των αναθεωρημένων Συστάσεων και των πρακτικών τους αποτελεσμάτων.

⁽³⁵⁾ Οι 40 Συστάσεις για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες δημοσιεύθηκαν το 1990 και έχουν ήδη αναθεωρηθεί μια φορά το 1996. Το πλήρες κείμενο με τις αναθεωρημένες Συστάσεις είναι διαθέσιμο στην ηλεκτρονική διεύθυνση http://www.fatf-gafi.org/pdf/40Recs-2003_en.pdf

⁽³⁶⁾ Η Ελλάδα μαζί με 30 ακόμα χώρες και δύο διεθνείς οργανισμούς – το ΔΝΤ και την Παγκόσμια Τράπεζα – αποτελεί μέλος της FATF.

Η - ΕΡΓΑΣΙΑΚΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

ΟΔΗΓΙΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΤΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΠΑΡΟΧΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΣΥΝΤΑΞΕΩΝ (ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΙΚΑ ΤΑΜΕΙΑ)⁽³⁷⁾

Το Μάιο του 2003 υιοθετήθηκε η Οδηγία για τα συνταξιοδοτικά ταμεία, μετά από διαπραγματεύσεις δύο και πλέον ετών. Με την υιοθέτηση της Οδηγίας επιδιώκεται η διαμόρφωση μιας ενιαίας αγοράς υπό το καθεστώς ενός ολοκληρωμένου και αρκετά ισχυρού πλαισίου, ώστε να προστατεύονται τα μελλοντικά συμφέροντα και δικαιώματα των συνταξιούχων. Σύμφωνα με υπολογισμούς της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, το πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας καλύπτει περίπου το 25% των εργαζομένων που είναι ασφαλισμένοι στην Ευρωπαϊκή Ένωση και αφορά σε συνταξιοδοτικά ταμεία και σχήματα, τα οποία διαχειρίζονται κεφάλαια ύψους 2,5 τρισεκατομμυρίων ευρώ ή 29% του ΑΕΠ της ΕΕ.

Βασικές συνέπειες από την υιοθέτηση της Οδηγίας, σύμφωνα και με τους επιδιωκόμενους στόχους αναμένεται να είναι:

- Η διασφάλιση υψηλού επιπέδου προστασίας για τα μέλη και τους δικαιούχους των συνταξιοδοτικών ταμείων. Οι Οργανισμοί Παροχής Επαγγελματικών Συντάξεων (ΟΠΕΣ) θα λειτουργούν με συγκεκριμένους κανόνες διαφάνειας, τόσο επί των δικαιωμάτων των συμμετεχόντων σε αυτά όσο και επί των επενδύσεών τους.
- Η διασφάλιση της δυνατότητας να αναλαμβάνουν ή και να παρέχουν ένα συνταξιοδοτικό σχήμα σε εταιρεία εγκατεστημένη σε άλλο κράτος μέλος από αυτό στο οποίο έχουν εγκατασταθεί τα σχήματα αυτά. Η Οδηγία προβλέπει τη δυνατότητα αμοιβαίας αναγνώρισης του εποπτικού καθεστώτος μεταξύ των εμπλεκόμενων κρατών μελών, με την εφαρμογή της αρχής του κράτους μέλους καταγωγής.
- Η παροχή της δυνατότητας σε έναν ΟΠΕΣ να επιλέξει μια επενδυτική στρατηγική προσαρμοσμένη στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του συνταξιοδοτικού σχήματος το οποίο παρέχει. Δεδομένου ωστόσο ότι τα συνταξιοδοτικά ταμεία αυτού του τύπου επενδύουν, λόγω της φύσης τους, μακροπρόθεσμα και άρα θα πρέπει να προσαρμόζουν την επενδυτική τους στρατηγική ανάλογα και με την εκάστοτε οικονομική συγκυρία, η Οδηγία προβλέπει ένα σύνολο βασικών αρχών, οι οποίες θα πρέπει να καθοδηγούν την κατανομή κεφαλαίων των ΟΠΕΣ σύμφωνα με “την αρχή του μέσου συνετού ανθρώπου” (prudent person principle).
- Ο σεβασμός των δικαιωμάτων και κεκτημένων των κρατών μελών σε σχέση με τις πολιτικές κοινωνικής προστασίας και συνταξιοδοτικής βιωσιμότητας των συνταξιοδοτικών σχημάτων ως ενός από τα πλέον ευαίσθητα στοιχεία κοινωνικής συνοχής και ασφάλειας. Η επιλογή κρατικά επιδοτούμενων ή μη συνταξιοδοτικών εισφορών παραμένει στη διακριτική ευχέρεια των κρατών μελών στα πλαίσια οργάνωσης της κοινωνικής προστασίας και συνοχής του εργατικού τους δυναμικού.

Η υιοθέτηση της Οδηγίας αποτέλεσε έναν από τους βασικούς στόχους του Προγράμματος Δράσης για τις Χρηματοοικονομικές Υπηρεσίες (ΠΔΧΥ), απασχολεί το κοινοτικό δίκαιο για περισσότερο από μια δεκαετία και για την ενσωμάτωση των διατάξεών της στις εθνικές έννομες τάξεις, προβλέπεται προθεσμία 24 μηνών μετά τη δημοσίευσή της στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

⁽³⁷⁾ Δεν έχει δημοσιευθεί στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.